

المواضيع الإقليمية لمحمود قصاب أوغلو في النشيد الوطن التركماني

المواضيع الإقليمية لمحمود قصاب أوغلو في النشيد الوطن التركماني

شهيدا عزيز عبد الخالق

shayda.aziz91@gmail.com

جامعة صلاح الدين ، كلية اللغات ، قسم اللغة التركية

أ.م. حازم برهان مصطفى

جامعة صلاح الدين ، كلية اللغات ، قسم اللغة التركية

hazim.mustafa@su.edu.krd

الكلمات المفتاحية: انشودة التركمانية ، المواضيع المحلية، اللغة والصور، محمود قصاب أوغلو.

كيفية اقتباس البحث

عبد الخالق ، شهيدا عزيز ، مصطفى ، حازم برهان ، المواضيع الإقليمية لمحمود قصاب أوغلو في النشيد الوطن التركماني، مجلة مركز بابل للدراسات الانسانية، آذار ٢٠٢٦، المجلد: ١٦، العدد: ٣.

هذا البحث من نوع الوصول المفتوح مرخص بموجب رخصة المشاع الإبداعي لحقوق التأليف والنشر (Creative Commons Attribution) تتيح فقط للآخرين تحميل البحث ومشاركته مع الآخرين بشرط نسب العمل الأصلي للمؤلف، ودون القيام بأي تعديل أو استخدامه لأغراض تجارية.

مسجلة في
ROAD

مفهرسة في
IASJ

Journal of Babylon Center for Humanities Studies :2026 Volume: 16 Issue :3
(ISSN): 2227-2895 (Print) (E-ISSN):2313-0059 (Online)

Local Themes in Mahmut Kasapoğlu's Turkmen Anthem

Sheyda Aziz Abdulkhaliq, Selahattin University, College of Languages,
Department of Turkish Language, shayda.aziz91@gmail.com

Asst. Prof. Hazm Burhan Mustafa, Selahattin University, College of
Languages, Department of Turkish Language, : hazim.mustafa@su.edu.krd

Keywords : Turkmen Anthem, Local Themes, language and images, Mahmut Kasapoğlu.

How To Cite This Article

Abdulkhaliq , Sheyda Aziz , Mustafa , Hazm Burhan , Local Themes in Mahmut Kasapoğlu's Turkmen Anthem , Journal Of Babylon Center For Humanities Studies, March 2026, Volume:16, Issue 3.

This is an open access article under the CC BY-NC-ND license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

[This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.](http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

ABSTRACT

This study focuses on the Mahmoud Qasaboglu, is an important poet who reflects the history, beliefs and lifestyle of the Turkmen people. regional themes in the poems of Mahmoud Qasaboglu. Mahmoud Qasaboglu places great importance on Turkmen culture and regional elements in his poetry. In the poem "The Turkmen National Anthem," in particular, he highlights the historical identity of the Turkmen, their traditions, and their heroic epics. The language and imagery used in this poem deeply affect readers and reference the shared past and cultural heritage of the Turkmen in Iraq. The poem addresses national themes such as the Turkmen's passion for freedom, the influences of their urban lifestyle, the spirit of unity and solidarity, and their close connection to nature and homeland.

The rhythmic structure and powerful imagery of the anthem glorify the national identity of the Turkmen people, portraying a clear message about preserving and protecting their historical values. In this poem, Qasaboglu encourages the Turkmen people to safeguard their history, stand in solidarity, and protect their cultural values. For this reason, "This Turkmen Poem" has become a symbol of social bonds and national identity more than just a litera.

الخلاصة:

تركز هذه الدراسة محمود قصاب أوغلو، شاعر بارز يعكس تاريخ الشعب التركماني و معتقداته و أسلوب حياته بتركزه على بُعد المواضيع الإقليمية في قصائد محمود قصاب أوغلو. يُولي محمود قصاب أوغلو أهمية كبيرة للثقافة التركمانية والعناصر الإقليمية في قصائده. ويُبرز في قصيدة "أنشودة القوميّة التركمانية"، تحديداً، الهوية التاريخية للتركمان وتقاليدهم و تورية ألفاظهم وملاحمهم البطولية. ينبغي أن تكون اللغة واصور المستخدمة في هذه القصيدة بسيطة و مؤثرة في القاري يميز بالتأثير اللغة والصور المستخدمة في هذه القصيدة في نفوس القراء، وتُشير إلى الماضي المشترك والتراث الثقافي للتركمان. وتتناول القصيدة مواضيع إقليمية، على سبيل المثال، شغف التركمان بالحرية، وتأثيرات نمط حياتهم البدوي، وروح الوحدة والتضامن، وارتباطهم الوثيق بالطبيعة. يُمدد البناء الإيقاعي والصور القوية انشودة الهوية الوطنية للشعبالتركماني، مع رسالة حماية القيم التاريخية والحفاظ عليها. قصاب أوغلو دعوة تُشجع الشعب التركماني على حماية تاريخه، والتضامن مع بعضهم البعض، وحماية قيمه الثقافية. ولهذا السبب أصبحت "هذه القصيدة التركمانية" رمزاً عظيماً للروابط الاجتماعية والهوية القومية أكثر من كونها عملاً أدبياً.

Mahmut Kasapoğlu'nun Milli Türkmen Marşında Yöresel Temaları

Şeyda Aziz Abdulkhalîq, Selahattin Üniversitesi, Diller Fakültesi, Türk Dili Bölümü,

Asst. Prof. Hazım Burhan Mustafa, Selahattin Üniversitesi, Diller Fakültesi, Türk Dili Bölümü,

ÖZET

Bu makale, Mahmut Kasapoğlu, Türkmen halkının tarihini, inançlarını ve yaşam biçimini yansıtan önemli bir şairdir. Mahmut Kasapoğlu'nun şiirlerinde yöresel temalar yönünü merkeze alarak, Mahmut Kasapoğlu, şiirlerinde Türkmen kültürüne ve yöresel öğelere büyük önem verir. Özellikle "Türkmen Marşı'nda Türkmenlerin tarihsel kimliği, gelenek, cinaslı ve kahramanlık destanları vurgulanır. Bu şiirde kullanılan dil ve imgeler sade anlaşılmalı ve okuyucuları etkiler ve Türkmenlerin ortak geçmişine ve kültürel mirasına atıfta, birlik ve dayanışma ruhu ile doğayla olan bağları bulunur. Şiir, yöresel temalardan oluşur. Örneğin, Türkmenlerin özgürlüğe olan düşkünlüğü, göçebe yaşam tarzlarının etkileri, birlik-beraberlik ruhu ve doğayla olan güçlü bağları sıklıkla vurgulanır. Marşın ritmik yapısı ve güçlü imgeler, halkın milli kimliğini yüceltirken aynı zamanda tarihsel değerleri koruma ve yaşatma mesajı verir. Kasapoğlu'nun şiiri bir. Türkmen halkını tarihine sahip çıkmaya, birbirleriyle dayanışmaya ve kültürel değerlerini korumaya teşvik eder. Bu nedenle, "Türkmen Marşı", edebi bir eser olmanın ötesinde toplumsal bir bağ ve kimlik simgesi büyük bir haline gelmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkmen Marşı, Yöresel Temalar, dil ve imgeler, Mahmut Kasapoğlu.

GİRİŞ

Tarih boyunca, Türkmenler zengin bir sözlü ve yazılı edebiyat geleneğiyle büyümüşlerdir. Bu bağlamda, Mahmut Kasapoğlu, Türkmen halkının tarihini, inançlarını ve yaşam biçimini yansıtan önemli bir şairdir. Şiirlerinde sıkça kullandığı yöresel temalar, Türkmenlerin kültürel mirasını, hafızasını ve ulus duygularını ifade etmek için güçlü bir araçtır. Bu yöresel temaların ve milli ruhun bir araya geldiği Türkmen Marşı, halkın ortak duygularını ifade eden önemli bir eserdir. Kasapoğlu'nun bu şiiri hem coğrafi hem de tarihsel bağlamda Türkmen halkının kimliğini vurgularken evrensel insani değerlerle bağlantı kurar. Bu yazıda, Türkmen Marşı özelinde şairin şiirlerinde yöresel temaların nasıl merkeze alındığı incelenecektir.

Irak Türkmen Edebiyatına Bir Bakış

Arapça kökenli (edeb) edebiyat kelimesi aslında bilim ve edebiyatın bütün anlamlarını bir araya getiren çoğul bir kelimedir. Ayrıca Arapçada edebiyat farklı anlamlar taşır; Edep, iyilik, ahlâk, ayıp, nezaket, kural, usul... vb. İslam devrinden sonra güzel ahlâk, yüksek ve asil şeylere bağlılık fikrini ifade etmiştir (Kahay, 1968- 1977, s. 6). Edebiyatın tanımı aslında bizi öğretmekten ziyade düşündürdü. Güzel bir üslupla oluşturulan sözlü ve yazılı eserlere edebî eser denir.

((<https://www.nisanyansozluk.com/kelime/edebiyat>))

Irak Türkmenleri arasında edebiyatın en belirgin simgesi şiirdir ve bunu her Türkmen yazarı çok iyi bilir. Irak Türkmen Türkçesiyle yazılan şiirlerin kökleri, sadece uzun yıllardan kalma olayların dili değil, aynı zamanda çağdaş Irak halkının geliştirdiği ve hayatla yaşadığı bir dildir (Sarıkahya, 1979, s. 153).

Türkmen edebiyatı oldukça zengin bir tarihe sahiptir. Ayrıca klasik edebiyat tarzında Osmanlı ve Azerbaycan koleksiyonlarının tüm şairleri arasında yer alan Irak Türkmenleri de kendi aralarında çok önemli şairler yetiştirmişlerdir. Şiir koleksiyonunun yıldızı Fuzuli de Irak kökenli bir Türk. Bağdatlı Ruhi, Nefer Kazım, Garibi, Irak Türkleri arasında yetişen ünlü şiir şairlerindedir. 19.-20. On dokuzuncu yüzyılın başlıca şairleri şunlardı: Hicri Dede, Mehmet Sadık, Es'ad Nâib, Osman Mazlum, İzzeddin Bayatlı, Mehmet İzzet Hattat ve Salâh Nevres.

Irak, Türklerin edebiyatının yanı sıra oldukça zengin bir halk edebiyatına da sahiptir. Anadolu'da anlatılan masallar; Kerem, Aslı, Arzu, Kamber, Köroğlu gibi halk hikâyeleri ve destanlar Irak Türkleri arasında popülerdir. Deyimler, atasözleri, bilmece, ninniler Anadolu'dakinin aynısıdır. Irak Türkleri denilince akla ilk gelen “Horyat” dediğimiz halk şiiri türüdür. Horyatlar yedi dizeden oluşur, ilk dizesi kesiklidir ve kafiye sözcüğünü içerir (Küzeci, Horyatlar, 2004, s. 12).

Genellikle dört satırdır. Ancak bazen ayet sayısı daha fazla olabiliyor horyatın en önemli özelliklerinden biri kafiye sıklığıyla kelime oyunu içermesidir. Horyatların kendilerine özgü müzikleriyle şarkı söylemeleri çok etkileyici. Aştan, sıla hasretine, kahramanlıktan gündelik olaylara kadar her türlü konunun konuşulabileceği horyat, Irak'ta hâlâ canlı bir şekilde yaşanmaktadır. Irak-Türk edebiyat geleneğinde horyat yanı sıra maniler ve türküler de kendine yer bulmuştur (Nooraldeen, 2019, s. 9).

Yaşadıkları bölgede köklü bir geçmişe sahip olan Irak Türkmenleri de aynı derecede zengin ve derin bir edebiyat mirasına sahiptir. Ancak bölgenin tank olduğu pek çok siyasi olaydan dolayı bu edebiyat mirası üzerine henüz detaylı ve kapsamlı çalışmalar yapılmamıştır. Bu nedenle Irak Türkmen edebiyatı, Irak'a komşu ülkeler tarafından dahi sadece satır başlıkları ile tanınmıştır. Ancak söz konusu edebiyatın edebî türleri toplumsal ve küresel değişimlere ayak uydurarak yeni bir edebiyat anlayışını ortaya çıkarmıştır (Muhammed, 2012, s. 1597).

Irak Türkmen edebiyatında yeni bir şiir anlayışı olan serbest şiir, çok sert tepkilerle karşılaştı ve uzun yıllar süren tartışmalara yol açtı. Bu tartışmaların edebi sebepleri yerine, 1918 yılında Anadolu'nun yeni sınırlarıyla sürüklenen Irak Türkmenleri, eski olan her şeye sınıksız sarılıp onu yaşatmış, yeni doğan siyasi, coğrafi ve ekonomik koşullar nedeniyle her yeni Eskiye yıkmak ve yerine yenisini koymak isteyen düşünce büyük bir direnişe maruz kaldı. Bu düşünce tarzı en açık şekilde edebi ortamlarda belirgindir.

Zaman zaman yeni anlayışları kabul etme konusunda büyük direnç göstermiştir. Ancak serbest şiir etrafında yaşanan edebî tartışmalara geçmeden önce bu edebî türün ilk örneklerinin Irak Türkmenleri arasında yazılma tarihine ilişkin görüşlere değinmek faydası var (Muhammed, 2012, s. 1598).

Irak'taki Türkmenler Türkçeyi iki ana kaynaktan alıyorlar. İlk ve en önemli birincil kaynak, yaşayan dil dediğimiz konuşma dili yani yerel lehçedir. Kerkük, Erbil ve diğer Türkmen yerleşim yerlerinde konuşulan yerel lehçeler farklılık göstermektedir. Herkesin konuştuğu bu ana dil otomatik olarak öğrenilir ve yayılır. Aynı zamanda Türkmenlerin kültürünü, halk edebiyatını, dünya görüşünü, kimliğini ve etnik bilincini günümüze kadar canlı tutan ve hala canlılığını koruyan şeyin de bu ana dil olduğu söylenebilir. Irak Türkmenlerinin yarattığı sözlü edebiyatın yani halk edebiyatının oluşmasında

ve zenginleşmesinde en güçlü kaynak halkın konuştuğu dildir. Zamanla, özellikle Arapça olmak üzere zorunlu eğitim kaçınılmaz olarak konuşulan Türkçeyi zayıflatır ve nesilden nesille biraz bozulur (Akkoyunulu & Saatçi, 1991, s. 109).

Türkmen halk edebiyatının manzum örnekleri musiki ezgilerinin ana dilidir. Çocuk folklor dünyasını oluşturan popüler edebiyat ürünleri arasında çocuk şarkıları ve tekerlemeler, lirik örnekler olarak karşımıza çıkan okşamalar, ninniler, aldatmacalar ve dikkat çeken çocuk masalları yer almaktadır. Lirik örnekler olarak karşımıza çıkan ninni ve ninni örneklerinin çoğu, bölgeye özgü şiirsel formlar olan mani ve horyatlardan oluşmaktadır. Irak Türkmen halk edebiyatının en güçlü örnekleri Horyat adı verilen mani turu veya mani eserleridir. Türkiye'nin El azığı, Şanlıurfa, Diyarbakır gibi bölgelerinde bulunan horyat dörtlülerine Azerbaycan kültür camiasında Bayati adı verilmektedir (Kahay, 1968- 1977, s. 5).

“Horyat” biçim olarak da telaffuz edilen bu kelimenin sözlükteki anlamı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Irak Türkmenlerinin sembolü haline gelen horyatlar, Irak'taki istisnasız tüm Türkmen yerleşim yerlerinde bilinen ve sevilen bir şiir türüdür ve günümüze kadar tüm canlılığıyla hala yaşamaktadır. Türkmen edebiyatında horyat ve mani dörtlükleri hayat boyu bir arada yaşamaktadır. Irak Türkmen kültürünün ve halk edebiyatının zengin miraslarından biri de mani dörtlükleridir. Irak Türklerinin hayatına, örf ve adetlerine, kısacası dünya görüşüne ışık tutan Mani'nin dörtlükler, tükenmez bir kaynak olarak nesilden nesille aktarılan bir hazinedir (Tuzlu, 2014, s. 223).

Türkmen dünyasını kapsayan mani dörtlüklerinde bazen ressamın ustalıklı kullandığı fırça darbeleri gibi hayat dolu güçlü doğa görüntülerine rastlamak mümkündür. Irak Türkmenlerinin zengin halk edebiyatı arasında yöre halkının bilmecele olarak adlandırdığı bilmeceleler önemli bir yer tutar. Bir kısmının şiirde yer aldığı mezhepler gibi, eskilerin sözü, yani ataların sözü de Irak Türkmenlerinin yaşadığı bölgelerde hala yaşamaktadır.13. döneminde yaşadığı halk nesir edebiyatının ürünleri arasında Molla Nasreddin'in fıkraları, dua, bedduaları, dilek ve temenni ifadeleri bugüne kadar dikkat çekmektedir (Akkoyunulu & Saatçi, 1991, s. 110).

Irak Türkmen edebiyatı 1950'li yıllardan sonra özellikle şiir alanında sadeleştirme hareketinin ortaya çıkmaya başladığını görebiliriz. 1958 yılında

Kerkük'te yayına başlayan El Beşir gazetesine gelince (ilk sayısı 23 Eylül 1958 tarihin 'de çıktı).

Irak'taki Türkmen edebiyatı tarihinde önemli bir dönüm noktası sayılıyor. Özellikle Ata Terzibaşı'nın (1924–2016) öncülüğünde başlayan bu edebiyat rönesansı, düzyazı alanında sadeleştirme çabalarını hızlandırmıştır. Çağdaş Irak Türkmen şiirinin önemli isimlerinden İzzeddin Abdi Bayatlı, kadim şiir geleneğinden kopmamış ve Yahya Kemal ekolünün başarılı bir temsilcisi olmuştur. Dilde sadeliği benimseyen İzzeddin Abdi'nin Yahya Kemal'e olan tutkusunu bazı şiirlerinde çok açık bir şekilde görmek mümkündür. 1960-11 yılından itibaren Bağdat Radyosu'nun Irak Türkmen Türkçesi bölümü açılıp Türkçe yayına başlanmış, radyo yayıncılığı açısından Irak'ta yaşayan Türkmenlerin yazı dili ile konuşma dili arasında yeni bir tartışma gündemi yaratılmıştır (Terzibaşı, Saçma Şiir, 1965, s. 3.5).

Irak Türkmen edebiyatında yeni edebiyat akımlarının güçlü bir destekçisi olan Abdülhakim Rejioğlu, serbest şiiri destekledi, dilde sadeleşme çağrısında bulundu ve şiirin toplum gerçeklerine sırtını dönmemesi gerektiğini vurguladı: "Gerçek edebiyatın iki büyük kaynağı vardır. "Toplumun kendisi ve toplumun özel dili." edebiyatın yoluna ışık tutacak "Bütün edebi eserleri millet için gerekli bir konu olarak kabul etmenin tek yolu, bütün edebî eserlere gözüyle bakmaktır." toplumun duygularını, edebi ideallerine, zevklerine ve coşkularına tat katmak, toplumun vicdanına ve haremine yönelmek ve toplumun ana dilini konuşmak demektir." (Abülhakim, 1986, s. 126).

Mahmut Kasapoğlunun Hayatı ve Edebi Kişiliği

1- Çocukluktan Edebiyat Yolculuğuna

Iraklı Türkmen şair Mahmut İhsan Abdullah Kasapoğlu 1966 yılında, Irak'ın Altun Köprü şehrinin Orta yaka Mahallesi'nde dünyaya gelmiştir, Türkmen edebiyatı üzerine biyografik araştırmalar yapan Ata Terzibaşı'nın verdiği bilgilere göre şair anne tarafından ve babasının annesi tarafından Erbilli bir aileye mensuptur. Türkmen kültürüne ve edebiyatına damga vuran bir hayat sürdü. Çocukluk yıllarından itibaren edebiyata duyduğu derin ilgi, onun ileride bir edebiyat insanı, bir dava adamı ve Türkmen halkının sesi olarak tanınacağına habercisiydi (yaralı, 2020, s. 218). İlk Okulu Altun Köprü Şehrinde (Kuran Erkek İlk Okulu da başlaması), ama ailesi Erbil şehrine taşınmak sebebiyle (Hoşevi İlk Okulu), orta ve lise eğitimini Erbil'de tamamlayan Kasapoğlu, hukuk alanındaki eğitimini Selahattin Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde tamamladı, Eğitimini tamaladıktan sonra askerlik

hizmetine katılmış, askerliğini tamamladıktan sonra tehris oldu ve Manahil Sabah Abdlla evlendi ve dört çocuğu var (Yaralı, 2024, s. 274).

Üniversiteden mevzun olduktan sonra, iki yıllık askerlik hizmetini yerine getiren Kasapoğlu, 31 yıl boyunca Erbil'de avukatlık yaptı. Mesleki başarılarıyla tanınırken, bir yandan da edebiyat ve kültüre olan tutkusu onu Türkmen halkının en önemli edebi temsilcilerinden biri haline getirdi (Kasapoğlu, ile Çalışma için Erbil'de yapılan Röportaj, 2024).

2- Türkmen Edebiyatında Bir Uyanış

Mahmut İhsan Abdullah Kasapoğlu, çocukluğundan itibaren edebiyatla iç içe bir yaşam sürdü. 1980'li yıllarda hoyrat ve şiirler yazmaya başlayarak Türkmen edebiyatında adını duyurdu. Yunus Emre, Namık Kemal, Mehmet Akif Ersoy, Aşık Ali Asker, Osman Mazlum, Nesrin Erbil'i, Salah Nevresin gibi şairlerinden etkilenmiştir. Ağabeyi Adnan Kasapoğlu'nun şiir ve eserlerinde kitaplarını yapraklarken kendisini daha fazla edebiyata isteklendirmeye neden olmuştur Şiirlerinde, hoyratlarında, Dörtlükleri ve makalelerinde Türkmen halkının acılarını, umutlarını, geleneklerini ve kültürel değerlerini işledi. Bu eserler, hem halkın günlük yaşamına dokunan hem de Türkmen kimliğini yaşatan birer edebi yapı taşı oldu (Köprülü, 2016, s. 214).

Onun yazıları Yurt, Türkmeneli ve Esin gazetelerinde yayımlandı. Bu sayede, Türkmen halkının meselelerini ve kültürel zenginliklerini geniş kitlelere duyurma fırsatı buldu. Şiirlerinde sıkça Türkmen halkının çektiği acılara yer veren Kasapoğlu, aynı zamanda bir direniş ve umut şairi olarak halkın duygularını dile getirdi (Kasapoğlu, ile Çalışma için Erbil'de yapılan Röportaj, 2024)

3- Kültürel Faaliyetlerdeki Etkisi ve Liderlik Vasfı

Türkmen Kardeşlik Ocağı üyesi olan Mahmut İhsan Abdullah Kasapoğlu, yıllar boyunca çok sayıda aktif kültürel ve sosyal faaliyetlere katıldı. Özellikle edebiyat ve şiir geceleri yarışmalarında kazandığı ödüller, onun edebi yeteneğini ve Türkmen edebiyatındaki özel yerini perçinledi. Bu tür etkinlikler aracılığıyla genç şair ve yazarların yetişmesine de öncülük etti (Kasapoğlu, ile Çalışma için Erbil'de yapılan Röportaj, 2024).

4- Eserleri: Türkmen Kültürünün Aynası

Kasapoğlu'nun dediği gibi eserleri, Türkmen kültürünün ve tarihinin birer yansımasıdır. Yayınlanmış eserleri arasında Usta Fettah Kehrizci Destanı, Seni Sana Tanıttandı, Hoyrat ve Zamanın Değişmeyen Huyu yer almaktadır. Bu

kitaplar, Türkmen halkının sözlü ve yazılı edebiyat geleneğini modern bir bakış açısıyla yorumlayan çalışmalardır.

Ayrıca yayıma hazır üç eseri bulunmaktadır: Yedi Yaprak, Benler Dünyası ve Güzel Sözler. Bu eserler, Türkmen halkının tarihine, kültürüne ve bireysel duygularına ayna tutan önemli çalışmalardır (Kasapoğlu, ile Çalışma için Erbil'de yapılan Röportaj, 2024).

5- Türkmen Edebiyatçı ve Yazarlar Birliği

Yazar verdi bilgilere göre 1994 yılında, Türkmeneli Edebiyatçı ve Yazarlar Birliği'nin kurucu üyesi olan ve birliğin ilk başkanı seçilen Kasapoğlu, Türkmen edebiyatının gelişimine liderlik etti. Türkmen yazar ve şairlerini bir araya getirerek edebiyat alanında bir dayanışma ve iş birliği ortamı oluşturdu. Bu girişim, Türkmen edebiyatının daha sistemli bir şekilde ilerlemesine olanak sağladı (Kasapoğlu, Usta Fettah Kehrizci Destanı, 2023, s. 8).

6- Esin Gazetesi: Bir Kültür Platformu

Şairimiz dedi ki Türkmen kültürüne katkı sağlamak amacıyla, yine 1994 yılında Esin gazetesinin kurucusu ve başyazarı olarak görev aldı. Gazete, Türkmen halkının edebi ve kültürel sorunlarını ele alan bir platform işlevi gördü. Kasapoğlu, burada yayımladığı makaleler ve şiirlerle Türkmen halkının sesi olmasını sürdürdü (Kasapoğlu, Usta Fettah Kehrizci Destanı, 2023, s. 8).

7- Türkmeneli Radyosu ve Televizyonu

Yazar dedi Kasapoğlu'nun liderlik vasıfları sadece edebiyatla sınırlı kalmadı. Türkmeneli Radyosu ve Televizyonu'nun (TERT) kurucu üyelerinden biri olarak, bu medya kuruluşlarının Türkmen halkına hizmet etmesine büyük katkı sağladı. Türkmeneli'nin ilk haber bülteni sunucusu olan Kasapoğlu, halkın doğru bilgiye ulaşmasını sağladı. Ayrıca, TRT'de edebiyat programları sundu ve Türkmen halkının kültürel bilincini artırmaya yönelik çalışmalarda bulundu (Kasapoğlu, Usta Fettah Kehrizci Destanı, 2023, s. 9).

8- Türkmeneli ve Şiirin Gücü

Türkmenli Marşı'nı yazan ve Türkmeneli sözcüğünü şiirlerinde kullanan ilk şair olan Kasapoğlu, dedi ki Türkmen kimliğinin güçlenmesinde edebiyatın rolünü ön plana çıkardı.

1995 yılında Irak Türkmen Cephesi'nin kuruluş bildirisini onun yazdığı, Irak Türkmen cephesi Marşı eşliğinde halka duyuruldu. Bu çalışmalar, şairin hem bir dava adamı hem de bir edebiyatçı olarak etkili bir figür olduğunu göstermektedir (Kasapoğlu, ile Çalışma için Erbil'de yapılan Röportaj, 2024).

9- 1994-2003 Yılları Arası Dönüşüm

1994-2003 yılları arasında Türkmenli Gazetesi'nde yüzlerce edebi ve siyasi makaleler yazan, bu yazılar, Türkmen halkının yaşadığı sorunlara ışık tutmakla kalmadı; aynı zamanda bir direniş ve dayanışma ruhu oluşturdu. Türkmen kimliğinin korunması ve yaşatılması için edebiyatın gücünü kullanarak bir direniş yazısını ortaya kurdu (Kasapoğlu, ile Çalışma için Erbil'de yapılan Röportaj, 2024).

10- Türkmen Halkına Adanmış Bir Hayat

Mahmut İhsan Abdullah Kasapoğlu, hayatı boyunca Türkmen halkının haklarını savunan, kültürel kimliğini koruyan ve edebi mirasını yücelten bir şahsiyet olarak anıldı. Onun eserleri, Türkmen halkının geçmişini, bugünü ve umut dolu geleceğini yansıtan birer rehber niteliğindedir (Kasapoğlu, ile Çalışma için Erbil'de yapılan Röportaj, 2024)

Mahmut İhsan Abdullah Kasapoğlu, Türkmen kültürünün ve edebiyatının sönmeyen bir meşalesidir. Yazdığı eserler, yaptığı liderlikler ve Türkmen halkına olan bağlılığı, onun adını unutulmazlar arasına yazdırmıştır. Türkmen toplumunun sesi olan Kasapoğlu, yalnızca bir edebiyatçı değil, aynı zamanda onun bıraktığı miras, Türkmen edebiyatı ve kültürünün geleceğini aydınlatmaya devam ettirecektir (Kasapoğlu, ile Çalışma için Erbil'de yapılan Röportaj, 2024)

11- Mahmut Kasapoğlu'nun Mahlası

Şairin üçlü adı Mahmut İhsan Abdullah'tır. Baba ve dedelerinin mesleği kasap olduğu için Kasapoğlu soyadını taşımaktalar (Terzibaşı, Erbil Şairleri, 2007, s. 297). Hatta bu aileden bu meslekte çalışmayanlar da aynı soyadını taşımaktan onur duymaktalar. Şairimiz kendine has bir mahlası yoktur bu yüzden Kasapoğlu soyadını mahlas olarak kullanılmıştır (Terzibaşı, Erbil Şairleri, 2007, s. 296).

Yöresel Temalar:

Yöresel temalar, belirli bir bölgenin tarihi, kültürel ve coğrafi özelliklerini yansıtan fikirlerdir. Bu temalar genellikle bir bölgenin geleneksel yemekleri, kıyafetleri, müzikleri, dansları, el sanatları ve günlük yaşam tarzı ile ilgilidir.

Bölgesel şiir temaları, bir bölgenin kültürel ve toplumsal özelliklerini yansıtan şiirlerde kullanılan konular ve motiflerdir. Bu şiirler, insanların günlük yaşamları, doğayla olan ilişkileri, duyguları ve inançları üzerine odaklanmaktadır. Yöresel şiir, bir topluluğun kültürel kimliğini yansıtmak ve nesilden nesile aktarmak için güçlü bir araçtır.

Örneğin,

17. yüzyıl halk şairi Karacaoğlan, Anadolu'nun çeşitli bölgelerini şiirlerinde tasvir ederek doğal ve kültürel özelliklerini vurguladı.

Âşık Veysel'in Şiirleri: Sivas yöresinden gelen Âşık Veysel, doğasını, insanlarını ve yaşam biçimini şiirlerinde dile getirmiştir.

Doğa ve Coğrafya

• Tema: Şiirlerde dağlar, ovalar, nehirler ve mevsimler sıklıkla işlenir. Bu unsurlar, insanların doğayla iç içe yaşamlarını ve yaşadıkları bölgenin zenginliğini yansıtır (Elçin, 2020, s. 671).

• Anlam: Doğanın güzelliği, insana huzur veren özellikleri ve onunla başa çıkmanın zorlukları anlatılır. Örneğin, Karadeniz ile ilgili şiirler fırtına ve denizden bahsederken, Anadolu ile ilgili şiirler yaylalar ve bozkırlardan bahseder.

KURUMAYAN PINAR

Kurumayan pınar, ağlaya durmaz, Gönüllerde çağlar, ağlayanlar gibi.

Bir esinti gibi akar, yüreklere dolar, Hayat verir çevreye, bereket saçar.

Doğanın kalbinde gizli, huzura kapı aralar, Güzelliğiyle büyüler, ruhlara huzur katar.

“Kurumayan Pınar” şiirinin temel teması doğa ve coğrafyadır. Doğanın sürekliliği, bereketi ve canlılığı, şiirde doğal bir unsur olan pınarın metaforu kullanılarak vurgulanmıştır. Bu yönüyle, şiir, yöresel halk edebiyatında sıklıkla karşılaşılan coğrafya ve doğa öğelerini temsil eder. Bir bölgenin fiziksel özellikleri ve bu özelliklerin toplumsal yaşamdaki yansımaları, yöresel kültürün doğayla olan ilişkisinden esinlenilmiştir.

Aşk ve Sevda

- Tema: Halk şiirlerinde sevda teması genellikle imkansız sevgi, platonik aşk ya da sevilen kişinin güzelliğini övmek üzerine kuruludur.
- Anlam: Bu şiirler, yöresel kültürde aşkın ve sevdanın önemini vurgular. Özellikle sevilen kişinin yerel güzelliklerle ilişkilendirilmesi önemlidir.

Mahmut Kasapoğlu'nun Aşk ve Sevda şiirinin bir Örnek:

**Beyaz mendil gönlümde bir iz bıraktı,
Nefesime karıştı, duygularım sardı
Yanaklarıma düşen tatlı bir ıslaklık.
Aşkın rengi beyaz, aşkın simgesi,
Bir ömür boyu saklarım bu hatırayı,
Beyaz mendilimde aşkın hikayesi yazılı**

Göç ve Hasret

- Tema: Gurbet, memleket hasreti ve köyden kente göç.
- Anlam: İnsanların doğup büyüdükları yerlerinden ayrılmak zorunda kaldıkları için yaşadıkları acı ve özlemi ifade eder. Gurbet şiirleri bu temayı yoğun bir şekilde işlemektedir.

Örnek:

ÖZGÜRLÜK

Bir serbest kuş gibi uçarım gökyüzünde,

Özgürlük rüzgarlarıyla kanatlanırım.

Gözlerimde umut, yüreğimde Sevda,

Bıkıp usanmam dolaşırım diyarlarda

Efsaneler ve Halk Hikayeleri

- Tema: Şiirlerde yöresel efsaneler, mitler veya halk hikayeleri yer alır
- Anlam: Hikayeler nesilden nesille aktarılır. Örneğin, Kerem ile Aslı ve Keloğlan gibi hikayelerden esinlenen şiirler.

Toplumsal Olaylar ve Eleştiriler

- Tema: Yöresel şiirlerde adaletsizlik, toplumsal eşitsizlikler gibi konular işlenir.
- Anlam: Halkın hayatta karşılaştığı zorluklar ve mücadeleleri eleştirel bir şekilde anlatılır. Örneğin, âşık şiiri bu tür konuları sıklıkla içerir.

Örnek:

Oyan yatan Erbilim

Ğame batan Erbilim

Cün gelir hesap verer

Sani satan Erbilim

Uyan yatan Erbilim

Hüzüne batan Erbilim

Gün gelir hesap verir

Seni satan Erbilim

Düğün ve Bayramlar

- Tema: Şiirlerde düğünler, bayramlar ve yerel kutlamalar çok yer alır.

• Anlam: Bu temalar birlik ve beraberlik duygusunu güçlendirir ve topluluğun ortak değerlerini ve zevklerini yansıtır.

Örnek:

**Bayram geldi hoş geldi, Gewlim he sani tapar,
Deng geldi sarhoş geldi, Girinalgiwlu yapar,
Millete asbabbayladi, Qorbanam o ellwa,
Bize âlı bos geldi, Bayram külçesin yapar**

Tarım ve Hayvancılık

• Tema: Köy hayatı, hayvancılık ve çiftçilik gibi tarıma dayalı yaşam biçimlerinin anlatıldığı bir konudur.

• Anlam: Geçim kaynakları ve tarımsal yaşamın zorlukları, yöre insanların emeğini ve doğayla uyumunu öne çıkarır (Elçin, 2020, s. 610).

Örnek:

BU SABAH

**Bu sabah doğan güneş
Yumurtalar gibi narın,
Hayatın sınımsız kucaklarında
Gün yeniden başlar.
Dallar arasında cıvıldağan kuşlar,
Bir umut şarkısı fısıldar, gözlerimde baharın neşesi,
Kalbimde aşkın sarsılmaz ateşi**

İnanç ve Törenler

• Tema: Yöreye özgü dini inançlar, mezhep farklılıkları veya halkın manevi yaşamına ilişkin unsurlar.

• Anlam: İnanç ve geleneklerin toplumsal yaşamda ne kadar önemli olduğunu ifade eder. Örneğin, Yunus Emre ve Hacı Bektaş-ı Veli gibi isimler bu bağlamda önemli bir rol oynar (Elçin, 2020, s. 675).

Örnek:

**Hararet nârdadır, sacda değildir,
Keramet sendedir, tâcda değildir.
Her ne arar isen, kendinde ara,
Kudüs'te, Mekke'de, Hâc'da değildir https
“Hararet nardadır, sacda değildir,
Keramet baştadır, tacda değildir.
Her ne arar isen, kendinde ara,
Kudüs'te, Mekke'de, Hac'da değildir.”**

Mahmut Kasapoğlu'nun Türkmen Marşındaki Yöresel Temaları:

Vatan sevgisi, bireyin doğup büyüdüğü, mensubu olduğu topluma ait hissettiği yere ve bu yerde inşa edilen değerlere duyduğu derin sevgi, bağlılık ve koruma arzusudur. Milli kültür, bağımsızlık mücadelesi, halkın birlikteliği ve ülkenin güzelliği bu temanın odak noktalarıdır. Şiirler, marşlar ve destanlar, yöresel temalarda vatan sevgisini ifade eder ve şairimiz burada bir Türkmen Marşıyla milletine uyandırmak ve kültürüne kurmak istemiş.

TÜRKMENLİ

Biz Türkmeniz türkmencedir dilimiz

Mendeliden Telifere elimiz

Müsülmanız Yüce Allah belimiz

Türkmeneli Türkmeneli yurdumuz

Türkmen'e kurban veririz canımız

Yüksek kalır şerefimiz şanımız

Biz türkmeniz tertemiz vicdanımız

Türkmeneli Türkmeneli yurdumuz

Doğru yola hep beraber koşarız

Engelleri birer birer aşarız

Biz Türkmeniz her an özgür yaşarız

Türkmeneli Türkmeneli yurdumuz

Gürgür baba çağlar boyu çağlayan

Düşmanların yüreğini dağlayan

Türkmenleri birbirine bağlayan

Türkmeneli Türkmeneli yurdumuz

Gökbörünün sönmez kalır ırağı

Türkmenlere yakın etti ırağı

Dalgaları şanlı türkmen bayrağı

Türkmeneli Türkmeneli yurdumuz

Mahmut Kasapoğlu'nun Türkmenli Marşın Analizi:

Biz Türkmeniz türkmenedir dilimiz

Mendeliden Telifere elimiz

Birinci beyit, Türkmen kimliğinin iki temel bileşeni olan dili ve vatanını vurgulamaktadır. "Türkmençe" kelimesi, Türkmen halkının kültürel ve etnik birliğini temsil eder. Yer adları "Mendeli" ve "Telafar", Türkmen halkının ait olduğu toprakları ifade eder.

Müsülmanız Yüce Allah belimiz

Türkmeneli Türkmeneli yurdumuz

İkinci beyit, Türkmenlerin Müslüman kimliği ve Allah'a olan bağlılığı, toplum için önemli değerler olarak görülmüştür. Türkmenlerin dayanıklılığının ve direncinin nedeni bu bağlılıktır. "Türkmeneli" terimi, bu kimliğin kök saldıği vatan olarak kabul edilir.

Türkmenel kurban verimiz canımız

Yüksek kalır şerefimiz şanımız

Üçüncü beyit, Şairimiz vatan sevgisi ve milli şerefe ön planda almıştır. Türkmenli uğruna fedakârlığın yapma isteği vurgulanmış, bu fedakârlığın bir onur ve şan kaynağı olduğu belirtilmiştir. Ve Türkmenlerin ahlaki değerleri öne çıkarmıştır.

Biz Türkmeniz tertemiz vicdanımız

Türkmeneli Türkmeneli yurdumuz

Dördüncü beyit, Türkmenlerin ahlaki duruşları, "tertemiz vicdan" ifadesiyle anlatmıştır. Şairimiz bu beyitte hem bireysel hem toplumsal bir duruşu yansıtmıştır. Türkmen kimliği ile yurt sevgisi arasındaki güçlü bağı tekrardan vurgulanmıştır.

Doğru yola hep beraber koşarız

Engelleri birer birer aşarız

Beşinci beyit, birlik ve beraberlik temasının işlendiği bu beyitte, Türkmenlerin doğru yolda kararlılıkla ilerledikleri ve karşılıklarına çıkan engelleri birlikte aşacak güçte oldukları ifade edilmiş. Bu, şairimizden bir mücadele ve umut mesajıdır.

Biz Türkmeniz her an özgür yaiarız

Türkmeneli Türkmeneli yurdumuz

Altıncı beyit, Türkmenlerin özgürlük anlayışı ve bağımsız yaşama arzusu dile getirilmiştir. Özgürlük, Türkmen kimliğinin ayrılmaz bir parçası olarak sunulurken, Türkmeneli'nin bu özgür yaşamın merkezi olduğu vurgulanmıştır.

Gürgür baba çağlar boyu çağlayan

Düşmanların yüreğini dağlayan

Yedinci beyit, Türkmenlerin tarihi kahramanlıklarının simgesi olan "Gürgür Baba" figürü Türkmen milletinin dayanıklılığını ve düşmanlarına karşı caydırıcı gücünü sembolize eder. Bu, milli bir hafıza ve direniş mesajıdır.

Türkmenleri birbirine bağlayan

Türkmeneli Türkmeneli yurdumuz

Sekizinci beyit, Türkmenleri'nin sadece bir coğrafya olmadığını, aynı zamanda Türkmen halkını birleştiren bir bağ olduğunu belirtilmiştir. Ortak bir kimlik ve dayanışma duygusu öne çıkarılmıştır.

Gökbörünün sönmez kalır ırağı

Türkmenlere yakın etti ırağı

"Gökbörü" ifadesi, Türk mitolojisinde önemli bir figürdür ve Türkmenlerin milli ruhunu temsil etmiştir. Bu ruhun hiçbir zaman sönmeyeceği ve uzakları yakın eden birleştirici gücün Türkmenlerde olduğu vurgulanmıştır.

Dalgalarır şanlı türkmen bayrağı

Türkmeneli Türkmeneli yurdumuz

Mahmut Kasapoğlu'nun Şiirinde Söz Sanatları:

Teşhis (Kişileştirme): "Gürgür Baba çağlar boyu çağlayan, Düşmanların yüreğini dağlayan" sözü, Gürgür Baba'yı bir nehir veya benzer bir doğal öge olarak tasvir ediyor; çağlayan ve düşmanların yüreğini dağlayan gibi insana özel özellikler kazandırıyor.

Mübalğa, "Düşmanların yüreğini dağlayan" düşmanların yüreğinin dağlanması anlamına gelir. Türkmenlerin gücünü ve düşman üzerindeki etkisini vurgulamak için bu ifade kullanılmıştır.

İstiare veya Eğretileme: "Yüce Allah belimiz", Allah'a dayanak olarak kullanılmıştır. "Bel" mecazi olarak güç ve destek anlamına gelir.

Tecahül-i Arif (Bilmezlikten Gelme): "Türkmenleri birbirine bağlayan" ifade, Türkmenlerin birliğini sağlayan bir unsuru işaret ederken, okuyucunun bunu doğrudan anlaması gerekiyor. Bu, bilgisizliğin bir türüdür.

Telmih (Hatırlatma): Gökbörü, "Gökbörünün sönmez kalır çırağı" anlamına gelir ve Türk mitolojisi ve tarihi ile bağlantılıdır. Türkmenlerin tarihi ve kültürel bağlantıları vurgulanmıştır.

Aliterasyon: Şiirde bazı dizelerde tekrarlanan sesler dikkat çeker. Örneğin, "Türkmeneli Türkmeneli yurdumuz" dizesinde "T" ve "L" sesleri bir ahenk sağlar.

Tenasüp (Uygunluk): Türkmenler, bayrak, vatan, şeref, birlik gibi kavramlar bir arada kullanılarak bir anlam bütünlüğü ve uygunluk oluşturulmuştur.

Motif ve Vurgu: Her kıtada "Türkmeneli Türkmeneli yurdumuz" dizeleri tekrarlanır, bu da şiirin ana temasına vurgu yapar (Saraç, 2013, s. 24, 26, 47, 49, 89).

Türkmen bayrağı, milli birlik ve gururun simgesi olarak anılır. Bu bayrak, Türkmen kimliğini ve bağımsızlık özlemini temsil ederken, Türkmeneli'nin daima bu değerlere bağlı kalacağı belirtilmiştir.

Şair sade ve halk dili ile şiirleri yazılmış. Şiir hece ölçüsüyle yazılmış olup 11'li hece kalıbıyla ve (6+5) duraklı söylenmiştir. Şiirin uyak düzeni ise: aaaB şeklindedir. Şiirindeki kullanılan kafiye düzeni dörtlükler halinde ve her dörtlükte üç mısra kendi arasında kafiyelenirken, dördüncü mısra" Türkmeneli Türkmeneli yurdumuz" şeklinde tekrar ederek bir nakarat yer almıştır.

Sonuç

Sonuç olarak: Mahmut Kasapoğlu'nun "Türkmeneli" şiiri, Türkmen halkının kültürünü, kimliğini ve vatan sevgisini güçlü bir şekilde yansıtıyor. Beyitlerde şair, Türkmeneli'ni yalnızca bir coğrafya olarak değil, aynı zamanda Türkmenlerin birliğini, mücadeleci kimliğini ve milli ruhunu temsil eden bir sembol olarak görür. Şiir, manevi değerler, tarihsel bağlam ve milli gurur unsurlarıyla zenginleştirilmiş, Türkmen halkına umut ve dayanışma aşıl原因an bir mesaj taşır.

Bu nedenle, "Türkmeneli" şiiri, Türkmen halkının varoluş mücadelesini, ahlaki değerlerini ve özgürlük tutkusunu şiirsel bir dille dile getirmiş. Bu eser yalnızca bir sanat eseri değil, aynı zamanda Türkmenlerin hafızasına katkıda bulunan bir manifestodur. Kasapoğlu'nun güçlü anlatımıyla şekillenen bu şiir, Türkmen kimliğini ve birlik ruhunu koruyacaktır.

Kaynakça

(<https://www.nisanyansozluk.com/kelime/edebiyat>). (tarih yok).

Abülhakim, R. (1986). *Şiir Toplum Olmalı, Birinci Cilt*. Bağdat.

Akkoyunulu, Z., & Saatçi, S. (1991). *Irak Muasır Türk Şairleri Antolojisi* (Birinci cilt b., Cilt Birinci cilt). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınevi.

Elçin, Ş. (2020). *Halk Edebiyatına Giriş* (17 Baskı b.). Ankara: Akçağ Yayınları.

Kahay, K. M. (1968- 1977). *Irak Türkmen Edebiyat Tarihi*. Bağdat: Bağdat Basım Özgürlük Bakanlığı.

Kasapoğlu, M. (2023). *Usta Fettah Kehrizci Destanı* (1. Baskı b.). Erbil: Hevi Tba Yayınları.

Kasapoğlu, M. (2024, Aralık 9). ile Çalışma için Erbil'de yapılan Röportaj.

Köprülü, F. F. (2016). *AltınKöprü Edebiyatçıları(Şair ve Yazarlar)* (1. Baskı b.). Kerkük.

Küzeci, Ş. (2004). *Horyatlar*. Ankara- Bakü: Vektör Yayınları.

Muhammed, H. (2012). Irak TürkmenEdebiyatında Serbest Şiir Tartışmalar. *Turkish Studies Dergisi Sayı:7*.

Nooraldeen, N. (2019). *Irak Türkmen Türkçesinde Soru*. Yüksek Lisans Tezi, Adana .

Saatçi, S. (1997). *Irak (Kerkük) Türk Edebiyatı. Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi,c.6,KB Yay.,.* Ankara.

Saraç, M. A. (2013). *Eski Türk Edebiyatına Giriş: SözSanatları*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi yayınları.

Sarıkahya, K. M. (1979). *Irak Türkmrn Edebiyatı Tarihi*. (1968- 1977),Bağdat: Kültür yayınları Dizisi.

Terzibaşı, A. (1965). Saçma Şiir. *Kardaşlık Dergisi*, s. 5-3.

Terzibaşı, A. (2007). *Erbil Şairleri* (3. cilt b.). İstanbul.

Terzibaşı, A. (2007). *Erbil Şairleri* (1. cilt b.). İstanbul: Kerkük Vafkı Yayınları.

Tuzlu, S. M. (2014). Irak Sözlü Türkmen Halk Edebiyatında Horyatın Edebi ve Musiki Yapısı. *Folklor Edebiyat Dergisi, cilt: 20, s. Sayı: 80*.

Yaralı, B. (2020). *Erbil'in Hafızasından Şahsiyetler* (Birinci b.). Erbil: Hevi Yayınevi.

Yaralı, B. (2024). *Erbil Şahsiyetlerin Biyografisi* (Birinci b.). Erbil: Hevi yayınevi.

